

Wojciech Wróblewski^{a)*}

^{a)} *The Main School of Fire Service / Szkoła Główna Służby Pożarniczej*

^{*} *Corresponding author / Autor korespondencyjny: wwroblewski@sgsp.edu.pl*

The Concept of Systemic Solutions in the State Fire Service in the Context of Terrorist Threats

Koncepcja systemowych rozwiązań w Państwowej Straży Pożarnej w kontekście zagrożeń terrorystycznych

ABSTRACT

Aim: The goal of the study is to present the current state of preparedness of the PSP as an element of the protective subsystem in the context of terrorist threats and the concept of improvement of the PSP activities in the area under consideration, in the organizational, technical, and training sphere.

Introduction: The modern world is characterized by a multi-faceted and diverse dynamic of development. This gives rise to the fact that, along with the development of individual areas, the subject matter of common security changes as well. The acquired knowledge and modern solutions enable increasingly better protection of the society; however, in the face of the variables mentioned above, the subject matter of threats is becoming increasingly complex, also including such a peculiar kind of threats as crimes of terrorist nature. Therefore, the multi-dimensional nature of such threats generates the need for multi-faceted response to the new type thereof and poses a significant challenge to the modern system of national security, which, as defined by the Strategy of National Security, includes forces, means and resources allocated by the state for implementation of tasks in this area. Consequently, in order to be able to respond adequately and optimally, all resources should be appropriately organized, maintained and prepared. The National Security System consists of the control subsystem and executive subsystems, including operational defense and protection subsystems as well as support subsystems. Since this article does not examine the entire national security system, only the operational subsystem with protective tasks are outlined in the area under consideration.

Methodology: The goal of the study was analysis of the literature on the subject, the available documents, as well as legal acts. The study also utilizes the author's own experience as well as interviews with specialists in the areas of rescue and civil protection as well as terror prevention.

Conclusions: The subject matter under consideration seems not to be fully explored. The reason for this state of affairs may be the lack of awareness of the necessity of centralization and of a systemic solution with regard to threats of terrorist nature. Dispersed tasks often cause jurisdictional chaos, whereas they should constitute a uniform mechanism featuring "precise response". Definitely, the basis for stability of the state of security is optimal preparedness of all components of the security system for a terrorist threat.

Keywords: civil protection, rescue, protective capacity, terrorist threats

Type of article: review article

Received: 06.02.2020; Reviewed: 04.03.2020; Accepted: 04.03.2020;

Author's ORCID ID: W. Wróblewski – 0000-0003-3415-9485;

Please cite as: SFT Vol. 55 Issue 1, 2020, pp. 62–81, <https://doi.org/10.12845/sft.55.1.2020.5>;

This is an open access article under the CC BY-SA 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

ABSTRAKT

Cel: Celem opracowania jest zaprezentowanie obecnego stanu przygotowania elementu podsystemu ochronnego, jakim jest Państwowa Straż Pożarna (PSP), w kontekście zagrożeń terrorystycznych oraz koncepcji doskonalenia działań PSP w przedmiotowym obszarze – zarówno w sferze organizacyjnej, technicznej, jak i szkoleniowej.

Wprowadzenie: Współczesny świat charakteryzuje wielowątkowa i zróżnicowana dynamika rozwoju. W konsekwencji – wraz z rozwojem poszczególnych obszarów – zmienia się również problematyka dotycząca bezpieczeństwa powszechnego. Zdobywana wiedza oraz nowoczesne rozwiązania pozwalają coraz lepiej chronić społeczeństwo, jednakże w obliczu wspomnianych wyżej zmiennych coraz bardziej złożona staje się problematyka zagrożeń, w tym ich szczególnego rodzaju – przestępstw o charakterze terrorystycznym. Wielowymiarowość tych zagrożeń generuje zatem potrzebę wielopłaszczyznowej odpowiedzi, co stanowi wyzwanie dla współczesnego systemu bezpieczeństwa narodowego, który – jak definiuje go Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej – obejmuje siły, środki oraz zasoby przeznaczone przez państwo do realizacji zadań w tym obszarze. Tak więc, aby można było adekwatnie i optymalnie reagować, wszystkie zasoby powinny być odpowiednio zorganizowane, utrzymane i przygotowane. System

bezpieczeństwa narodowego składa się z podsystemu kierowania i podsystemów wykonawczych, w tym: operacyjnych obronno-ochronnych i wsparcia. Ponieważ artykuł nie stawia sobie za cel badanie całego systemu bezpieczeństwa narodowego, w przedmiotowym zakresie zarysowano jedynie podsystem operacyjny o zadaniach ochronnych.

Metodologia: Celem pracy była analiza literatury przedmiotu, dostępnych dokumentów i aktów prawnych. Wykorzystano także doświadczenie własne oraz rozmowy ze specjalistami z zakresu ratownictwa, ochrony ludności i prewencji terrorystycznej.

Wnioski: Przedmiotowa problematyka, zdaniem autora, nie jest w pełni opracowana. Powodem takiego stanu rzeczy może być brak świadomości co do konieczności scentralizowania oraz systemowego podejścia do zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Rozproszone zadania często powodują chaos kompetencyjny, a powinny stanowić jednolity mechanizm z „precyzyjną reakcją”. Zdecydowanie podstawą stabilności stanu, jakim jest bezpieczeństwo, jest optymalne przygotowanie wszystkich elementów systemu bezpieczeństwa na zagrożenie o charakterze terrorystycznym.

Słowa kluczowe: ochrona ludności, ratownictwo, potencjał ochronny, zagrożenia terrorystyczne

Typ artykułu: artykuł przeglądowy

Przyjęty: 06.02.2020; **Zrecenzowany:** 04.03.2020; **Zaakceptowany:** 04.03.2020;

Identyfikator ORCID autora: W. Wróblewski – 0000-0003-3415-9485;

Proszę cytować: SFT Vol. 55 Issue 1, 2020, pp. 62–81, <https://doi.org/10.12845/sft.55.1.2020.5>;

This is an open access article under the CC BY-SA 4.0 license (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

The protective capacity of the Republic of Poland

Referencing one of the fundamental state security documents, namely, the Strategy of National Security of the Republic of Poland, it should be noted that an internally diverse protective capacity supports the state in implementation of the tasks determined by the area of national security. “The protective subsystem comprises: the judiciary; special services; state services; guards and inspectorates; rescue and civil protection services; crisis management elements; the Border Guard; the Customs Service; private sector entities and non-government organizations”. The following sentence reads that a significant role is played by “entities responsible for cybernetic security as well as prevention and combatting of terrorism and extremism” [1, p. 14]. All the mentioned elements jointly comprise the protective potential of the Republic of Poland. The quality of this potential is determined by the effectiveness and efficiency of protective subsystems of the Polish national security system.

The essence of protective activities is to provide conditions under which the constitutional order remains stable and each state security category is preserved, whereas the basis for protective actions is comprised by activities undertaken to rescue life, health, property and environment from natural and human-made disasters or other local threats. One of the kinds of security is common security in which a leading role is played by the State Fire Service (PSP) “as a professional formation established to combat fires, natural disasters and other local threats. Within the subsystem of rescue and civil protection, the State Fire Service is supported by other services, guards and state institutions, as well as by a network of non-government organizations. Since the moment of establishment of the State Fire Service, the scope of its tasks has been greatly expanded. It is no longer limited to the original task of firefighting but also includes organization and conduct of rescue operations in crisis situations, including during traffic, construction or chemical disasters and accidents [2, p. 66].

Potencjał ochronny Rzeczypospolitej Polskiej

Powołując się na jeden z fundamentalnych dokumentów z obszaru bezpieczeństwa państwa, jakim jest Strategia bezpieczeństwa narodowego RP, należy zauważyć, iż zróżnicowany wewnętrznie potencjał ochronny wspiera państwo w realizacji zadań wyznaczanych przez obszar bezpieczeństwa narodowego. Na kartach dokumentu Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej znajdujemy stwierdzenie, iż „potencjał ochronny tworzą: wymiar sprawiedliwości; służby specjalne; państwowe służby; straże i inspekcje, służby ratownictwa i ochrony ludności; elementy zarządzania kryzysowego; Straż Graniczna; Służba Celna; podmioty sektora prywatnego oraz organizacje pozarządowe”, a istotną rolę odgrywają „podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo cybernetyczne oraz przeciwdziałanie i zwalczanie terroryzmu i ekstremizmu” [1, s. 14]. Wszystkie przywołane elementy łącznie tworzą potencjał ochronny Rzeczypospolitej Polskiej. O jakości tego potencjału decyduje sprawność i efektywność podsystemów ochronnych polskiego systemu bezpieczeństwa narodowego.

Istotą działań ochronnych stanowi zapewnienie takich warunków, w których stabilny pozostaje ład konstytucyjny oraz zachowany jest każdy z rodzajów bezpieczeństwa państwa. Podstawą zadań ochronnych są natomiast działania podejmowane dla ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska przed klęskami żywiołowymi oraz spowodowanymi działalnością człowieka czy też innymi miejscowymi zagrożeniami. W bezpieczeństwie powszechnym wiodącą rolę odgrywa Państwowa Straż Pożarna (PSP), „będąca zawodową formacją powołaną do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami. W podsystemie ratownictwa i ochrony ludności PSP wspierana jest przez inne służby, straże i instytucje państwowe oraz przez sieć organizacji pozarządowych. Zakres zadań PSP od czasu jej utworzenia został znacznie rozszerzony. Nie ogranicza się już, jak pierwotnie, do gaszenia pożarów, ale obejmuje także organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w sytuacjach kryzysowych, w tym podczas katastrof i wypadków komunikacyjnych, budowlanych czy chemicznych” [2, s. 66].

Functioning of the State Fire Service in the face of terrorist threats

The goal of preparedness of State Fire Service as an element of the protective subsystem is the progressiveness of the operational strategy. This refers to the organizational, technical and training level alike.

Currently, the tasks and powers of fire services in many countries in which incidents of terrorist nature had occurred have been expanded by the extent under consideration. Analyzing the solutions hitherto functioning in Poland, one can admit that, along with the change of the environment of terrorist threats, a need has arisen to undertake broader study in the area of terrorist threats in the context of rescue actions conducted by State Fire Service officers. A considerable share of available studies has been devoted to actions by State Fire Service officers in the area of biological and chemical threats; however, there is a need to perform a comprehensive study of this subject matter, broadening the powers of the officers. The goal of the study is to prove the need to introduce systemic solutions. This study is, obviously, not a comprehensive solution of the subject matter under consideration but just a concept, an attempt at answering the question how such solutions should look like. The issue under examination will be considered from the viewpoint of a systemic solution based on preventive assumptions consisting in provision of necessary knowledge and development of awareness resulting in evolution of attitudes before, during and after a threat of terrorist nature.

Due to the modern dimension of this phenomenon, no community is resistant to this threat. Even the best-prepared states with a considerable defense and protection capacity are unable to contain terrorists. Therefore, effective forms of action at the stage of preparation for an incident should be developed in such a way as to minimize the results at the moment of occurrence thereof. As pointed out by Tomasz Safjański and Damian Szlachter, "the hybrid and asymmetric nature of terrorist threats has forced international entities to reorient their systemic anti-terrorist solutions" [3, pp. 367–368]. Thus regarded terrorist threat determines new challenges to State Fire Service officers as well. It seems that the knowledge of CBRNE biological and chemical threats is already insufficient today. Joseph Pfeifer notes that the subject matter increasingly needs to be undertaken in a systemic way, since, as exemplified by the example of September 9, 2001 and other crisis situations, firefighters are the first to arrive at the place of incident and it is their actions on which the life of both victims and the officers themselves often depends [4].

The legal and organizational conditioning of the State Fire Service in the context of terrorist threats

The current operational tasks of State Fire Service officers during incidents of terrorist nature are not systemic solutions, which may significantly affect the nature of the taken actions. Moreover,

Funkcjonowanie PSP w obliczu zagrożeń terrorystycznych

Celem przygotowania elementu podsystemu ochronnego, jakim jest PSP, jest progresywność strategii operacyjnej. Powyższe odnosi się zarówno do sfery organizacyjnej, technicznej, jak i szkoleniowej.

Współcześnie zadania i kompetencje straży pożarnej w wielu krajach, w których dochodziło do zdarzeń o charakterze terrorystycznym, zostały poszerzone o przedmiotowy zakres. Poddając analizie dotychczasowe rozwiązania obowiązujące w Polsce, można uznać, iż wraz ze zmianą otoczenia zagrożeń terrorystycznych, istnieje potrzeba podjęcia poszerzonych badań w dziedzinie zagrożeń terrorystycznych w kontekście działań ratowniczych prowadzonych przez funkcjonariuszy PSP. Znacząca część dostępnych opracowań została poświęcona działaniom podejmowanym przez funkcjonariuszy PSP w obszarze zagrożeń biologiczno-chemicznych, jednak istnieje potrzeba opracowania problematyki w sposób kompleksowy i rozszerzający kompetencje funkcjonariuszy. Celem artykułu jest wykazanie potrzeby wprowadzenia rozwiązań systemowych. Autor nie przedstawia kompleksowego rozwiązania podejmowanej problematyki, a jedynie pewną koncepcję. Podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, jak powinny wyglądać takie rozwiązania. Podjęte zagadnienie będzie rozważane z perspektywy systemowego rozwiązania opartego na założeniach prewencyjnych, które polegają na dostarczaniu niezbędnej wiedzy oraz kształtowaniu świadomości prowadzącej do ewolucji postaw przed, w trakcie i po zagrożeniu o charakterze terrorystycznym.

Współczesny wymiar terroryzmu sprawia, iż nie ma społeczności odpornej na to zagrożenie. Nawet najlepiej przygotowane państwa, posiadające znaczny potencjał obronno-ochronny, nie są w stanie powstrzymać terrorystów. Należy zatem tak wypracować efektywne formy przygotowywania się na zdarzenie, aby gdy do niego dojdzie, zminimalizować jego skutki. Jak zauważają Tomasz Safjański i Damian Szlachter, „hybrydowość i asymetryczność zagrożeń terrorystycznych sprawiły, iż podmioty międzynarodowe musiały przeorientować systemowe rozwiązania antyterrorystyczne” [3, s. 367–368]. Tak ujęte zagrożenie terrorystyczne determinuje nowe wyzwania także dla funkcjonariuszy PSP. Dziś – jak się wydaje – nie wystarcza wiedza z zakresu zagrożeń biologiczno-chemicznych CBRN. Jak zauważa Joseph Pfeifer, problematykę tę należy podejmować systemowo. Przykład z 11 września 2001 roku oraz inne sytuacje kryzysowe pokazują, że to strażacy są pierwszymi, którzy przybywają na miejsce zdarzenia. Nierzadko od ich działań zależy życie zarówno poszkodowanych, jak i samych funkcjonariuszy [4].

Uwarunkowania prawno-organizacyjne w PSP w kontekście zagrożeń terrorystycznych

Aktualnie obowiązujące zadania operacyjne podejmowane przez funkcjonariuszy PSP podczas zdarzeń terrorystycznych nie mają cech rozwiązań systemowych, co znacząco może wpływać na

officers are exposed to such factors during rescue actions as secondary event, multi-dimensional event, or active shooter. Therefore, it seems significant to prepare State Fire Service officers comprehensively for incidents of terrorist nature, which, consequently, requires considerable broadening of the officers' scope of powers. This is corroborated by an analysis of legal acts and training programmes of State Fire Service officers in the area of terrorist threats.

The first document to be analyzed for the purposes of the undertaken discussion was the Act on the State Fire Service of 24 August 1991, indicating, among other things, the tasks of this service, including:

- “recognition of fire threats and other local threats;
- organization and conduct of rescue actions during fires, natural disasters or elimination of local threats;
- performance of auxiliary specialist rescue actions during natural disasters or elimination of local threats by other rescue services;
- education of personnel for the needs of the State Fire Service and other fire protection formations as well as the general civil protection system;
- supervision of compliance with fire protection regulations;
- conducting of scientific and research works in the area of fire protection and civil protection;
- cooperation with the Head of the National Centre of Criminal Information in the area necessary for implementation of his statutory tasks;
- cooperation with fire and rescue services of other states as well as their international organizations pursuant to international agreements binding to the Republic of Poland as well as separate regulations;
- implementation of other tasks resulting from international agreements binding to the Republic of Poland, pursuant to the principles and within the scope specified therein” [5].

The following legal act subject to analysis is the Act on Fire Protection of 24 August 1991. Chapter 3 of this document indicates that the State Fire Service “is one of the leading components of the National Firefighting and Rescue System (KSRG) and, within the scope of its forces and means, it cooperates with relevant authorities and entities during emergency situations caused by a biological factor, as well as incidents of terrorist nature” [6].

The issue above is considered in detail in the Regulation by the Minister of the Interior and Administration of 3 July 2017 on the detailed organization of the National Firefighting and Rescue System. Chapter 1(2)(16) reads, among other things, that “an act of terror should be understood as an emergency situation the consequences of which threaten the life or health of a large number of persons, property in large amounts, or the environment in large areas, whereas aid and protection may only be effectively undertaken applying extraordinary measures and through cooperation between different authorities, institutions, specialist services and formations acting under unified leadership” [7]. Chapter 6 of this regulation includes a provision of “cooperation, within the extent of the available forces and means, with relevant authorities and entities during emergency situations caused by a biological risk, including during incidents of terrorist nature”. The principles of this cooperation are governed by Section 31(1),

charakter tych działań. Ponadto funkcjonariusze podczas akcji ratowniczych są narażeni m.in. na takie czynniki, jak: zdarzenie wtórne, zdarzenie wielowymiarowe czy aktywny strzelec. Zatem istotne, zdaniem autora, jest wszechstronne przygotowywanie funkcjonariuszy PSP do incydentów terrorystycznych. Wymaga to znacznego poszerzenia zakresu kompetencyjnego funkcjonariuszy. Potwierdzeniem powyższego jest analiza aktów prawnych i programów szkoleniowych funkcjonariuszy PSP w obszarze zagrożeń terrorystycznych.

Na potrzeby podjętych rozważań, jako pierwszą przeanalizowano ustawę o Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24 sierpnia 1991 roku, w której zostały m.in. wskazane zadania tejszej formacji. Należą do nich:

- „rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń;
- organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń;
- wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze;
- kształcenie kadr dla potrzeb Państwowej Straży Pożarnej i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz powszechnego systemu ochrony ludności;
- nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych;
- prowadzenie prac naukowo-badawczych w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony ludności;
- współpraca z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych;
- współdziałanie ze strażami pożarnymi i służbami ratowniczymi innych państw oraz ich organizacjami międzynarodowymi na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych oraz odrębnych przepisów;
- realizacja innych zadań wynikających z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych na zasadach i w zakresie w nich określonych” [5].

Z kolei ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991 r. w rozdziale trzecim wskazuje, iż PSP „jest jednym z wiodących elementów KSRG (Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy) i w ramach posiadanych sił i środków współpracuje z właściwymi organami oraz podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych, które zostały wywołane czynnikiem biologicznym, jak i zdarzeń o charakterze terrorystycznym” [6].

Gruntownie powyższe zagadnienie omawia rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W pierwszym rozdziale, par 2., ust. 16, zdefiniowano akt terroru jako „zdarzenie nadzwyczajne, którego skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, zaś pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków oraz we współdziałaniu różnych organów, instytucji, specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem” [7]. Natomiast w rozdziale szóstym powyższego rozporządzenia znalazł się zapis o „współpracy w ramach posiadanych sił i środków z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym,

stating that the cooperation of the National Firefighting and Rescue System with relevant authorities and entities during emergency situations caused by a biological risk, including during incidents of terrorist nature, consists in:

- “providing assistance by the National Firefighting and Rescue System entities in the area of the conducted actions in order to preserve their continuity and effectiveness,
- exchange of information with relevant authorities and entities on the occurring threats, the required personal protective equipment and the manner of securing of the area of operations.

The cooperation with relevant authorities and entities is implemented subject to the priority of conducting of rescue actions and with participation of a representative of the relevant authority or entity at the place of operation” [7].

Section 32(1) specifies the actions implemented by the National Firefighting and Rescue System during incidents of terrorist nature, which actions include the following components:

- “aid in securing of the area of operations, in preliminary delineation and marking of the danger zone,
- aid in preparation of disinfection mats when conducting actions intended to contain the spread of a biological factor,
- conducting of preliminary decontamination under supervision of a representative of the competent authority or entity at the site of operations” [7].

The actions mentioned in paragraph 1 are performed by National Firefighting and Rescue System entities, depending on their training and specialist equipment as well as personal protective equipment.

The Act of 10 June 2016 on anti-terrorist actions, Chapter 6, Articles 30(1) and 30(2), references the National Firefighting and Rescue System as well as its cooperation with the competent authorities during emergency situations caused by a biological factor, including during incidents of terrorist nature, and states in section 2(2) that “The minister competent for internal affairs shall specify by regulation the detailed organization of the National Firefighting and Rescue System; in particular, in the following extent: operation at the county, provincial and national level; combatting fires and other natural disasters; technical, chemical, ecological and medical rescue; dispatch for rescue actions; command of a rescue action; cooperation mentioned in par. 1a; maintenance of documentation of incidents specified in Article 2(2); and documentation of the functioning of the National Firefighting and Rescue System, organization of operational reserves, organization of command posts. The above is governed by the parliamentary acts referenced above” [8].

From the viewpoint of response in case of an incident of terrorist nature, a significant area of regulation of the Act on anti-terrorist actions is comprised by normative acts concerning operational activities at the site of incident. Until the entry into force of the Act on anti-terrorist actions, one of the most crucial documents was the Agreement of 21 January 2014 on the cooperation and management of actions at the site of an incident of terrorist nature. The agreement was signed by the Head of the Internal Security Agency, the Chief Commandant of the Police, the Chief Commandant of the Border Guard, and the Chief Commandant of

w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym”. Jej zasady reguluje par. 31, ust. 1, który mówi, iż współpraca KSRG z właściwymi organami i podmiotami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych zagrożeniem czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym, polega na:

- „udzieleniu pomocy przez podmioty KSRG w zakresie prowadzonych działań w celu zachowania ich ciągłości i skuteczności,
- wymianie informacji z właściwymi organami i podmiotami o występujących zagrożeniach, wymaganych środkach ochrony osobistej oraz o sposobie zabezpieczeniu terenu działań”.

Dodatkowo współpraca ta „jest realizowana z zachowaniem priorytetu prowadzenia działań ratowniczych, oraz przy udziale przedstawiciela właściwego organu lub podmiotu na miejscu prowadzenia działań” [7].

W par. 32, ust. 1, wymieniono czynności realizowane przez KSRG w czasie zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Obejmują one następujące składowe:

- „pomoc w zabezpieczaniu terenu działań we wstępnym wyznaczaniu i oznakowywaniu strefy zagrożenia,
- pomoc w przygotowywaniu mat dezynfekcyjnych przy prowadzeniu działań mających na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się czynnika biologicznego,
- prowadzenie dekontaminacji wstępnej pod nadzorem przedstawiciela właściwego organu lub podmiotu na miejscu prowadzenia działań” [7].

Czynności, o których mowa w ust. 1, prowadzą podmioty KSRG z uwzględnieniem ich wyszkolenia oraz wyposażenia w sprzęt specjalistyczny i środki ochrony indywidualnej.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych w rozdz. 6, art. 30, ust. 1 i 2 odnosi się do KSRG i jego współpracy z właściwymi organami podczas zdarzeń nadzwyczajnych wywołanych czynnikiem biologicznym, w tym podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym oraz stwierdza w pkt. 2, ust. 2, iż „minister właściwy do spraw wewnętrznych określi w drodze rozporządzenia szczegółową organizację KSRG w szczególności w następującym zakresie: funkcjonowania na obszarze powiatu, województwa i kraju, walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego, dysponowania do działań ratowniczych, kierowania działaniem ratowniczym, współpracy, o której mowa w ust. 1a, prowadzenia dokumentacji zdarzeń określonych w art. 2, pkt 2 oraz dokumentacji funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, organizacji odwodów operacyjnych, organizacji stanowisk kierowania. Powyższe regulują przytoczone wcześniej ustawy” [8].

Istotny obszar regulacji ustawy o działaniach antyterrorystycznych z perspektywy reagowania w przypadku zdarzenia o charakterze terrorystycznym stanowią akty normatywne dotyczące działań operacyjnych na miejscu zdarzenia. Do czasu wejścia w życie ustawy o działaniach antyterrorystycznych jednym z najważniejszych dokumentów było porozumienie z dnia 21 stycznia 2014 r. w sprawie współdziałania i zarządzania czynnościami na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Porozumienie zostało podpisane przez szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, komendanta głównego Policji, komendanta głównego Straży Granicznej i komendanta głównego Państwowej Straży Pożarnej.

the State Fire Service. In 2015, this agreement has been supplemented by an annex concerning establishment of a team supporting procedural actions at the site of an incident of terrorist nature, caused by usage of explosives which may contain a chemical, radioactive or biological substance or factor. The annex includes procedures in case of such an incident [9].

The concluded agreement assumes a principle that “in case of occurrence or suspicion of an incident of terrorist nature, each formation, including the State Fire Service, shall perform actions within the extent of its granted powers and cooperate with other formations in order to optimize the conducted actions as well as to minimize potential losses and costs. The agreement assigns the management of rescue actions within the meaning of the Act on fire protection of 24 August 1991” [9, p. 291].

To sum up, it seems that the missing piece is a provision pointing out the necessity of systemic preparation of State Fire Service officers so that they would be able to utilize the operational and protective capacity optimally during the conducted operational actions.

The training system of the State Fire Service in the area of terrorist actions

The scope of trainings in the area of terrorist threats has been indicated by the Bureau of Training of the National Headquarters of the State Fire Service [10]. Some of them have been indicated by Jerzy Telak [11]. The training cycle has been divided into three spheres: cognitive, practical and motivational.

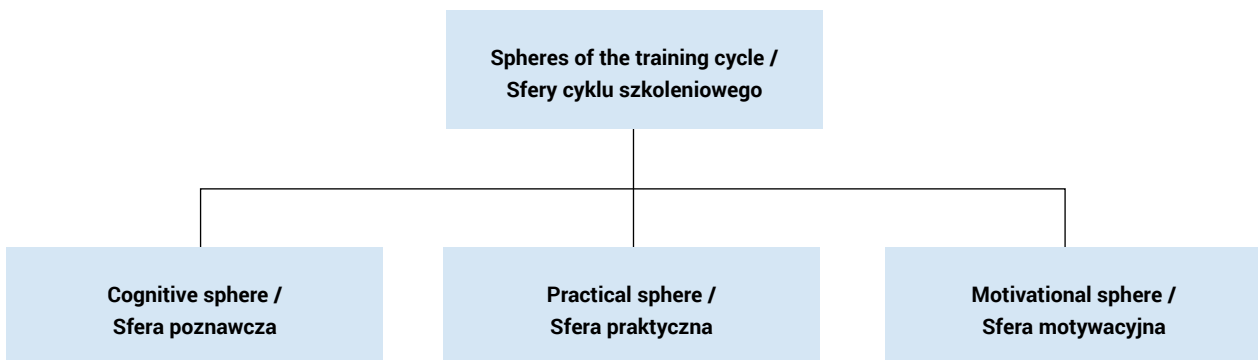
W 2015 r. do powyższego porozumienia dodano aneks dotyczący powołania zespołu wspierającego czynności procesowe na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym, spowodowanego użyciem materiałów wybuchowych, mogących zawierać substancję lub czynnik chemiczny, radioaktywny lub biologiczny. Aneks podaje procedury postępowania w przypadku takiego zdarzenia [9].

Zawarte porozumienie przyjmuje zasadę, „iż w przypadku zdarzenia o charakterze terrorystycznym lub jego podejrzenia, każda z formacji, a więc i PSP, wykonuje działania w zakresie przydzielonych uprawnień oraz współdziała z innymi formacjami w celu optymalizacji prowadzonych czynności oraz minimalizacji potencjalnych strat i kosztów. Porozumienie przypisuje zarządzanie czynnościami ratowniczymi w rozumieniu ustawy o ochronie przeciwpożarowej z 24 sierpnia 1991 r.” [9, s. 291].

Reasumując, wydaje się, iż brakującym elementem istniejących regulacji jest zapis wskazujący na konieczność systemowego przygotowania funkcjonariuszy PSP, aby podczas prowadzonych działań operacyjnych zapewnić im optymalne wykorzystanie potencjału operacyjnego oraz ochronnego.

System szkolenia w PSP w obszarze działań terrorystycznych

Zakres szkoleń w obszarze zagrożeń terrorystycznych został określony przez Biuro Szkolenia Komendy Głównej PSP [10]. Niektóre ze szkoleń wymienia także Jerzy Telak [11]. Cykl szkoleniowy został podzielony na trzy sfery: poznawczą, praktyczną oraz motywacyjną.

Figure 1. Division of the spheres of the training cycle
Rycina 1. Podział stref cyklu szkoleniowego

Source: Own elaboration.

Źródło: Opracowanie własne.

Different training types have been analyzed

Specialist training in the area of counteraction to chemical, biological, radiological, nuclear and explosive hazards

The goal of this course is to prepare the students to perform rescue actions in a situation of a threat caused by chemical, biological, radiological or nuclear factors as well as explosives (CBRNE).

Analiza wybranych typów szkoleń

Szkolenie specjalistyczne w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym i wybuchowym

Celem tego kursu jest przygotowanie słuchaczy do wykonywania czynności ratowniczych w sytuacji zagrożenia czynnikami

In the cognitive sphere, officers after the completed training should demonstrate: the ability to characterize sources of threats; recognition of symptoms of occurrence of a threat; knowledge of the principles of selection of personal protective equipment; knowledge of manners of detection of CBRNE agents; knowledge of the equipment for measurement and evaluation of the threat scale and type; knowledge of the principles of organization of a rescue action in case of CBRNE threats; as well as principles of cooperation between services involved in elimination of consequences of CBRNE incidents; the awareness of the impact of psychological aspects caused by CBRNE incidents on rescuers and the society; the ability to explain the results of emissions of substances which may cause threats classified as CBRNE.

In the practical sphere, officers completing a training are required to be able to: recognize the symptoms of presence of CBRNE factors; collect samples of substances and materials; undertake threat identification; select personal protective equipment appropriately for a given threat; organize evacuation of injured and exposed persons; provide qualified first aid to the injured; organize decontamination of people and equipment; cooperate with services involved in elimination of consequences of CBRNE incidents.

The motivational sphere, in turn, assumes efficient development of the officers' attitudes of responsibility for their own life and health as well as for the life and health of other rescuers and exposed persons, responsibility for the technical condition of the equipment, and for the condition of the natural environment [12].

Chemical and ecological rescue training

In the indicated area, there are two scopes of training. The first one is the basic scope, implemented by the National Firefighting and Rescue System, whereas the second one is the specialist scope.

The basic scope of the training is intended to prepare a rescuer for performance of actions in the area of chemical and ecological rescue implemented by the National Firefighting and Rescue System in the basic extent. As a result of completion of the training cycle, an officer, in the cognitive sphere, should be able to discuss: the principles of organization of chemical and ecological rescue under the National Firefighting and Rescue System and the threats caused by hazardous materials, as well as to present: the manners of recognition of hazardous materials; the principles of conducting of chemical and ecological rescue operations; the manners of reduction of hazardous substance emissions; and to enumerate the OHS principles applicable during chemical and ecological rescue actions.

In the practical sphere, an officer completing the course should demonstrate such skills as: selection of personal protective equipment; operation of measurement instruments and reading of their indications; application of techniques of control of hazardous substance emissions; conducting of rescue operations during incidents in the area of chemical and ecological rescue; decontamination of people and equipment.

In the motivational sphere, the officer should manifest the attitude of responsibility for his own and other people's health

o charakterze chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym oraz materiałami wybuchowymi (CBRNE). Funkcjonariusze po ukończeniu szkolenia powinni w sferze poznawczej wykazać się: umiejętnością charakteryzowania źródeł zagrożeń, rozpoznawaniem oznak wystąpienia zagrożenia, znajomością zasad doboru środków ochrony indywidualnej i sposobów wykrywania środków CBRNE, znajomością sprzętu przeznaczonego do pomiaru i oceny skali oraz rodzaju zagrożenia, znajomością zasad organizacji akcji ratowniczej w przypadku zagrożeń o charakterze CBRNE, oraz zasad współdziałania służb zaangażowanych w likwidację skutków incydentów CBRNE, świadomością wpływu aspektów psychologicznych wywoływanych przez incydenty CBRNE na ratowników i społeczeństwo, a także umiejętnością wyjaśnienia skutków emisji substancji mogących stwarzać zagrożenia kwalifikowane jako CBRNE.

W sferze praktycznej od funkcjonariuszy kończących szkolenie wymaga się umiejętności: rozpoznawania symptomów obecności czynników CBRNE, pobierania próbek substancji i materiałów, przeprowadzania identyfikacji zagrożenia, dobierania środków ochrony indywidualnej odpowiednich do danego zagrożenia, organizowania ewakuacji osób poszkodowanych i zagrożonych, zapewnienia kwalifikowanej pierwszej pomocy poszkodowanym, organizowania dekontaminacji ludzi i sprzętu, współpracy ze służbami zaangażowanymi w likwidację skutków incydentów CBRNE.

W sferze motywacyjnej natomiast zakładane jest skuteczne kształtowanie w funkcjonariuszach postaw odpowiedzialności za zdrowie i życie własne, innych ratowników oraz osób zagrożonych; odpowiedzialności za stan techniczny sprzętu oraz za stan środowiska naturalnego [12].

Szkolenie z ratownictwa chemicznego i ekologicznego

We wskazanym obszarze dostępne są dwa zakresy szkolenia – podstawowy (realizowany przez KSRG) i specjalistyczny.

Pierwszy ma na celu przygotowanie ratownika do wykonywania zadań z obszaru ratownictwa chemicznego i ekologicznego realizowanego przez KSRG w zakresie podstawowym. W wyniku ukończenia cyklu szkoleniowego funkcjonariusz powinien w sferze poznawczej umieć omówić zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w KSRG, zagrożenia powodowane przez materiały niebezpieczne, a także przedstawić sposoby rozpoznania materiałów niebezpiecznych, zasady prowadzenia działań ratownictwa chemicznego i ekologicznego, sposoby ograniczania emisji substancji niebezpiecznych oraz wymienić zasady BHP podczas działań ratownictwa chemicznego i ekologicznego.

W sferze praktycznej kończący szkolenie funkcjonariusz powinien wykazać się umiejętnościami, takimi jak: dobieranie środków ochrony indywidualnej, obsługa urządzeń pomiarowych i odczytywanie ich wskazań, stosowanie technik kontrolowania emisji substancji niebezpiecznych, prowadzenie działań ratowniczych w zdarzeniach z zakresu ratownictwa chemicznego i ekologicznego, prowadzenie dekontaminacji ludzi i sprzętu.

W sferze motywacyjnej funkcjonariusz powinien przejąć postawy odpowiedzialności za: zdrowie i życie swoje i innych, stan techniczny sprzętu oraz stan środowiska naturalnego [12].

Zakres drugi to specjalistyczne szkolenie z ratownictwa chemicznego i ekologicznego z 2014 r., które zastąpiło wcześniej

and life; the technical condition of the equipment; as well as the condition of natural environment [12].

The second scope is the specialist chemical and ecological rescue training of 2014, which has replaced the previously existing programme of specialist training in the area of chemical and ecological rescue for non-commissioned officers of the State Fire Service, as approved on 6 January 2005.

The goal of this course is to prepare the student for efficient and safe conduct of rescue actions in the area of chemical and ecological rescue during incidents involving hazardous chemical, biological and radioactive substances.

The requirements for an officer upon completion of this cycle of classes are as follows:

In the cognitive sphere, the officer has to demonstrate the knowledge of organization of chemical and ecological rescue under the National Firefighting and Rescue System; know the safety principles applicable in chemical and ecological rescue actions; be able to define the parameters of hazardous materials; know the impact of hazardous materials on human organism and the environment; be able to enumerate personal protective equipment of a rescuer and to know the principles of its application; know the structure and principles of operation of containers and packages; understand and know the principles of marking of tanks, vehicles, packages, containers, cylinders, pipelines and danger zones; know the structure and principles of operation of measurement instruments; learn the principles and techniques of collection and securing of samples; be able to describe the methods of reduction and elimination of hazardous substance emissions; know and understand the operation principles of pumps used in chemical and ecological rescue actions; as well as discuss the principles of decontamination of rescuers and the equipment used, the principles of containment of oil spills on water and soil, and the principles of conducting of chemical and ecological rescue actions.

In the practical sphere, the officer should: select personal protective equipment; read the markings of tanks, vehicles, packages, containers, cylinders, pipelines and danger zones; prepare measurement instruments for work; collect and secure samples as well as read and interpret the measurement results; apply sealants, sealing equipment as well as substitute and emergency packaging for reduction and elimination of hazardous substance emissions; apply sorbents, dispersers, neutralizers, ventilators, water curtains, foams and barriers in chemical and ecological rescue actions; build, secure, activate and disassemble pump systems; decontaminate rescuers and equipment; build, secure, activate and disassemble barriers, collectors and separators; conduct reconnaissance and determine danger zones; move safely across danger zones; conduct communication in the area of operation; monitor the working time of rescuers in danger zones.

In the motivational sphere, officers should manifest the developed attitudes of: responsibility for health and life of their own, other rescuers and exposed persons; responsibility for the technical condition of the equipment; responsibility for the condition of natural environment [12].

Training in triage in multiple and mass incidents

The goal of this training is to prepare medical rescue junior instructor / instructor candidates under the National Firefighting

istniejący program szkolenia specjalistycznego w zakresie ratownictwa chemicznego i ekologicznego dla podoficerów Państwowej Straży Pożarnej, zatwierdzony 6 stycznia 2005 r.

Celem kursu jest przygotowanie słuchacza do skutecznego i bezpiecznego prowadzenia działań ratowniczych z zakresu ratownictwa chemicznego i ekologicznego podczas zdarzeń z udziałem niebezpiecznych substancji chemicznych, biologicznych i promieniotwórczych.

Wymagania wobec funkcjonariusza po zakończeniu tego cyklu zajęć przedstawiają się następująco:

W sferze poznawczej musi: wykazać się znajomością organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w KSRG; znać zasady bezpieczeństwa obowiązujące w działaniach ratownictwa chemicznego i ekologicznego; umieć zdefiniować parametry materiałów niebezpiecznych; znać wpływ materiałów niebezpiecznych na organizm ludzki i środowisko; umieć wymieniać środki ochrony indywidualnej ratownika oraz znać zasady ich stosowania; znać budowę oraz zasady użytkowania zbiorników i opakowań; rozumieć i znać zasady oznakowania cystern, pojazdów, opakowań, zbiorników, butli, rurociągów i stref zagrożenia; znać budowę oraz zasady działania urządzeń pomiarowych; przyswoić zasady i techniki poboru oraz zabezpieczania próbek, umieć omówić metody ograniczania oraz likwidacji emisji substancji niebezpiecznych, znać i rozumieć zasady działania pomp wykorzystywanych w działaniach ratownictwa chemicznego i ekologicznego, a także omówić zasady prowadzenia dekontaminacji ratowników i użytego sprzętu, zasady ograniczania rozlewów olejowych na wodzie i gruncie oraz zasady prowadzenia działań ratownictwa chemicznego i ekologicznego.

W sferze praktycznej funkcjonariusz powinien: dobierać środki ochrony indywidualnej; odczytywać oznakowania cystern, pojazdów, opakowań, zbiorników, butli, rurociągów i stref zagrożenia; przygotowywać do pracy urządzenia pomiarowe; pobierać i zabezpieczać próbki, a także odczytywać i interpretować wyniki tych pomiarów; stosować uszczelniacze, sprzęt uszczelniający oraz opakowania zastępcze i awaryjne do ograniczania oraz likwidacji emisji substancji niebezpiecznych; stosować sorbenty, dyspergenty, neutralizatory, wentylatory, zasłony wodne, piany i zapory w działaniach ratownictwa chemicznego i ekologicznego; budować, zabezpieczać, uruchamiać i demontować układy pompowe; prowadzić dekontaminację ratowników i sprzętu; budować, zabezpieczać, uruchamiać i demontować zapory, zbieracze i separatory; prowadzić rozpoznanie oraz wyznaczać strefy zagrożenia; bezpiecznie poruszać się po strefach zagrożenia; prowadzić łączność na terenie akcji; monitorować czas pracy ratowników w strefach zagrożenia.

W sferze motywacyjnej oczekuje się od funkcjonariusza ukształtowanych postaw: odpowiedzialności za zdrowie i życie własne, innych ratowników oraz osób zagrożonych; odpowiedzialności za stan techniczny sprzętu; odpowiedzialności za stan środowiska naturalnego [12].

Szkolenie w zakresie segregacji w zdarzeniach mnogich i masowych

Celem szkolenia jest przygotowanie kandydatów na młodszych instruktorów / instruktorów ratownictwa medycznego w KSRG do

and Rescue System to implement tasks in the area of medical rescue in mass and multiple incidents. After the completion of the course, a participant should demonstrate competencies in three spheres.

In the cognitive sphere, they should demonstrate the knowledge of: principles of preliminary (initial) triage; principles of psychological support; and the ability to enumerate the symptoms of stress, to describe the manners of prevention of results thereof and modes of panic prevention.

In the practical sphere, they should be able to manage medical rescue actions until the arrival of the State Medical Rescue (PRM) teams; to conduct preliminary triage; to apply crowd control operations; to provide psychological support to the injured; to conduct a "briefing" reducing the adverse effects of stress.

In the motivational sphere, they are expected to manifest responsibility for their own and other people's safety and for the technical condition of the equipment; concern for continuous enhancement of knowledge; concern for the psychophysical condition [13].

Another training recommended by the Bureau of Training of the National Headquarters of the State Fire Service in the area of terrorist threats is a refresher training in the area of command in rescue operations on the tactical level. This training is intended to enhance the knowledge and to improve skills in the area of command in rescue operations during diverse emergency incidents the scope and nature of which requires application of rescue resources of no more than one battalion or a force including specialist rescue groups.

Unlike other training types, this specific training is not characterized by tripartite division of spheres, and the scope includes the following subjects: organization and command of tactical-level rescue actions; organization of communication; organization of a point of receipt of forces and means as well as logistic facilities; systems of water supply as well as supply of extinguishing and neutralizing media; coordination with cooperating entities [14].

As pointed out by Jerzy Telak, terrorists increasingly apply hazardous materials which could have been transported before [11]. Consequently, the National Headquarters of the State Fire Service has developed a programme of specialist training concerning transportation of hazardous materials. The goal of this training is to prepare the officers for efficient and safe reconnaissance and conducting of rescue and firefighting actions during incidents in transport of dangerous goods (ADR, RID, ICAO, ADN, IMDG). The assumptions of the training envisage an officer to demonstrate specific skills after completion thereof, as mentioned below.

In the cognitive sphere, an officer should: be able to enumerate legal acts governing road, rail, air, inland and maritime transport of dangerous goods; know the safety obligations of parties involved in transport of dangerous goods; know the classification of dangerous goods, as specified in reference to transport of dangerous goods, and explain the principles of packaging selection; indicate exemptions allowing transport of dangerous goods under simplified conditions; be oriented in the documentation required in transport of dangerous goods; know the manners of transport and marking of vehicles and consignment packages in

realizacji zadań z zakresu ratownictwa medycznego w zdarzeniach masowych i mnogich. Po zakończeniu zajęć ich uczestnik powinien wykazać się kompetencjami w trzech sferach.

W sferze poznawczej powinien mieć wiedzę na temat zasad prowadzenia wstępnej (pierwotnej) segregacji medycznej oraz udzielania wsparcia psychicznego, a także umieć wymieniać objawy stresu, omówić sposoby zapobiegania jego skutkom oraz sposoby zapobiegania panice.

W sferze praktycznej powinien potrafić pokierować działaniami z zakresu ratownictwa medycznego do czasu przybycia zespołów Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM), prowadzić wstępną segregację medyczną, stosować działania pozwalające zapanować nad tłumem, udzielać wsparcia psychicznego poszkodowanym, prowadzić „odprawę” zmniejszającą niekorzystne następstwa stresu.

W sferze motywacyjnej oczekuje się od niego wykazania się odpowiedzialnością za bezpieczeństwo swoje i innych oraz za stan techniczny sprzętu, dbałości o ciągłe pogłębianie wiedzy, dbałości o kondycję psychofizyczną [13].

Kolejne szkolenie rekomendowane przez Biuro Szkolenia Komendy Głównej PSP w obszarze zagrożeń terrorystycznych dotyczy poszerzania kompetencji w kierowaniu działaniami ratowniczymi na poziomie taktycznym. Szkolenie to ma na celu poszerzenie wiedzy i doskonalenie umiejętności z zakresu kierowania działaniami ratowniczymi podczas różnego typu zdarzeń ratowniczych, których rozmiar i charakter wymaga wykorzystania zasobów ratowniczych w siłach nieprzekraczających wielkością jednego batalionu lub siły, w skład której wchodzi specjalistyczne grupy ratownicze.

W tym konkretnym szkoleniu nie występuje – jak w innych typach szkoleń – trójpodział sfer, a zakres tematyki obejmuje następujące treści: organizacja i kierowanie działaniami ratowniczymi poziomu taktycznego, organizacja łączności, organizacja punktu przyjęcia sił i środków oraz zaplecza logistycznego, systemy zaopatrzenia wodnego oraz zabezpieczenia w środki gaśnicze i neutralizujące, współpraca z podmiotami współdziałającymi [14].

Jak zauważył Jerzy Telak, terroryści coraz częściej wykorzystują materiały niebezpieczne, które wcześniej wymagają transportu [11]. Dlatego też Komenda Główna PSP opracowała program specjalistycznego szkolenia dotyczącego transportu materiałów niebezpiecznych. Celem tego szkolenia jest przygotowanie funkcjonariuszy do skutecznego i bezpiecznego rozpoznania oraz prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych podczas zdarzeń w transporcie towarów niebezpiecznych (ADR, RID, ICAO, ADN, IMDG). W założeniach szkolenia przewidziano, że funkcjonariusz po jego ukończeniu wykaże się konkretnymi kompetencjami, o których mowa poniżej.

W sferze poznawczej funkcjonariusz powinien: umieć wymieniać akty prawne regulujące transport drogowy, kolejowy, lotniczy, śródlądowy i morski towarów niebezpiecznych; znać obowiązki uczestników transportu towarów niebezpiecznych w zakresie bezpieczeństwa; znać klasyfikację towarów niebezpiecznych określoną w odniesieniu do transportu towarów niebezpiecznych oraz wyjaśnić zasady doboru opakowań; wskazywać zwolnienia pozwalające przewozić towary niebezpieczne na uproszczonych warunkach; orientować się w dokumentacji wymaganej przy transporcie towarów niebezpiecznych; znać sposoby przewozu oraz oznakowanie środków transportu i sztuk przesyłki w ramach transportu towarów

transport of dangerous goods; know the requirements concerning the structure, equipment and marking of vehicles, tanks and containers as well as bulk transport vehicles in road transport of dangerous goods; know the equipment and accessories used in vehicles for transport of dangerous goods; explain the manners of filling and emptying of tanks used for road transport of dangerous goods under technological conditions; present the possible manners of emergency handling of tank content during emergency situations on road; discuss the coding and hierarchy of tanks and portable tanks for road transport of dangerous goods; identify and explain the nameplates of tanks; explain the principles of transport in a transport chain (multimodal and combined transport).

In the practical sphere, a training participant should demonstrate the abilities to: recognize and evaluate a threat resulting from incidents connected with transport of dangerous goods; identify dangerous goods; intervene in tank filling/emptying systems for the purposes of emergency handling during emergency situations on roads; perform selective chamber emptying of tanks for road transport of dangerous goods; perform cargo handling; select packaging for the purpose of reloading or transport in the area of firefighting and rescue operations; assess the possibility of handling of a vehicle jointly with the cargo.

In the motivational sphere, an officer should manifest the attitude of awareness and understanding of the nature of the threat related to transport of dangerous goods, responsibility for own and other people's health and life, and responsibility for the natural environment [11].

Other mandatory trainings beside those mentioned above include trainings which have been utilized, above all, during preparations for Euro 2012, namely: the training in assembly and disassembly of complete decontamination kits and the training in operation of equipment of a light chemical reconnaissance vehicle.

Thematically related documents also include: *Principles of organization of chemical and ecological rescue under the National Firefighting and Rescue System; Standard procedure during incidents involving radioactive materials – rescue activities at the basic level; as well as Principles of organization of decontamination under conditions of CBRN agent contamination in case of mass incidents during the World Youth Day 2016* [10].

Recommendations, including an original concept of systemic solutions

When analyzing the system of trainings for State Fire Service officers in the area of terrorist threats, it should be noted that most of the presented issues relate to the subject of CBRN and CBRNE as well as the area of rescue. In case of occurrence of an asymmetric scenario, restriction of preparedness of State Fire Service officers only to certain forms of terrorist threats results in a risk of disruption of rescue operations, particularly, compromising of the security of rescuers and the injured. Therefore, such a model of preparation of State Fire Service officers seems insufficient for at least several reasons. Firstly, State Fire Service

niebezpiecznych; znać wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i znakowania pojazdów, cystern i kontenerów oraz środków transportu do przewozu luzem w transporcie drogowym towarów niebezpiecznych; znać wyposażenie oraz osprzęt środków transportu w transporcie towarów niebezpiecznych; wyjaśnić sposoby napełniania oraz opróżniania cystern używanych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych w warunkach technologicznych; przedstawić możliwe sposoby awaryjnego przemieszczania zawartości cystern podczas zdarzeń awaryjnych na drogach; omawiać kodowanie oraz hierarchię cystern oraz cystern przenośnych używanych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych, identyfikować i objaśniać tabliczki znamionowe cystern, wyjaśniać zasady przewozu w łańcuchu transportowym (transport multimodalny, kombinowany).

W sferze praktycznej uczestnik szkolenia powinien się wykazać umiejętnościami: rozpoznawania i oceny zagrożenia wynikającego ze zdarzeń związanych z transportem towarów niebezpiecznych; identyfikacji towaru niebezpiecznego; ingerencji w układy napełniania/opróżniania cystern dla celów awaryjnego przemieszczania podczas zdarzeń awaryjnych na drogach; selektywnego opróżniania komór cystern przeznaczonych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych; przemieszczania towaru; dobierania opakowania w celu przeladunku lub transportu na terenie działań ratowniczo-gaśniczych, oceny możliwości przemieszczenia pojazdu wraz z ładunkiem.

W sferze motywacyjnej od funkcjonariusza oczekuje się postawy świadomości i zrozumienia charakteru zagrożenia związanego z transportem towarów niebezpiecznych, odpowiedzialności za własne zdrowie i życie, a także zdrowie i życie innych osób oraz odpowiedzialności za środowisko naturalne [11].

Poza opisanymi powyżej szkoleniami obowiązują również szkolenia przeprowadzane w przeszłości przede wszystkim podczas przygotowań do Euro 2012, tj.: szkolenie z zakresu montażu i demontażu zestawów do dekontaminacji całkowitej oraz szkolenie z zakresu obsługi sprzętu będącego na wyposażeniu lekkiego samochodu rozpoznania chemicznego.

Dokumentami powiązаныmi tematycznie są także: *Zasady organizacji ratownictwa chemicznego i ekologicznego w KSRG, Standardowe zasady postępowania podczas zdarzeń z udziałem materiałów promieniotwórczych – czynności ratownicze na poziomie podstawowym oraz Zasady organizacji dekontaminacji w warunkach skażenia środkami CBRN w przypadku zdarzeń masowych podczas Światowych Dni Młodzieży 2016* [10].

Rekomendacje wraz autorską koncepcją rozwiązań systemowych

Analiza systemu szkoleń funkcjonariuszy PSP w obszarze zagrożeń terrorystycznych pozwoliła zauważyć, iż większość z prezentowanych treści dotyczy tematyki CBRN i CBRNE oraz ratownictwa. Zawężanie przygotowania funkcjonariuszy PSP jedynie do niektórych form zagrożeń o charakterze terrorystycznym powoduje, iż w przypadku wystąpienia scenariusza asymetrycznego, istnieje prawdopodobieństwo zakłócenia działań ratowniczych – zwłaszcza bezpieczeństwa ratowników i poszkodowanych. Zatem taki model przygotowania funkcjonariuszy PSP wydaje się niewystarczający. Po pierwsze, funkcjonariusze PSP

officers during operational actions are exposed to multi-faceted hazards caused by terrorist activities, may be involved in a secondary event, or may also become a potential target for terrorists aiming at crippling of firefighting and rescue operations. In many cases, State Fire Service officers will be the first unit to arrive at a site of an incident of terrorist nature; therefore, they should be able to effectively support systemic operational actions through analytics until the arrival of other services. After all, the perpetrator may await nearby, observing the unfolding situation. For this exact purpose, and also considering other areas in the field of threats of terrorist nature, it seems that a systemic solution preparing State Fire Service officers for all aspects associated with such incidents should be introduced. Under such approach, preparation becomes a significant preventive tool.

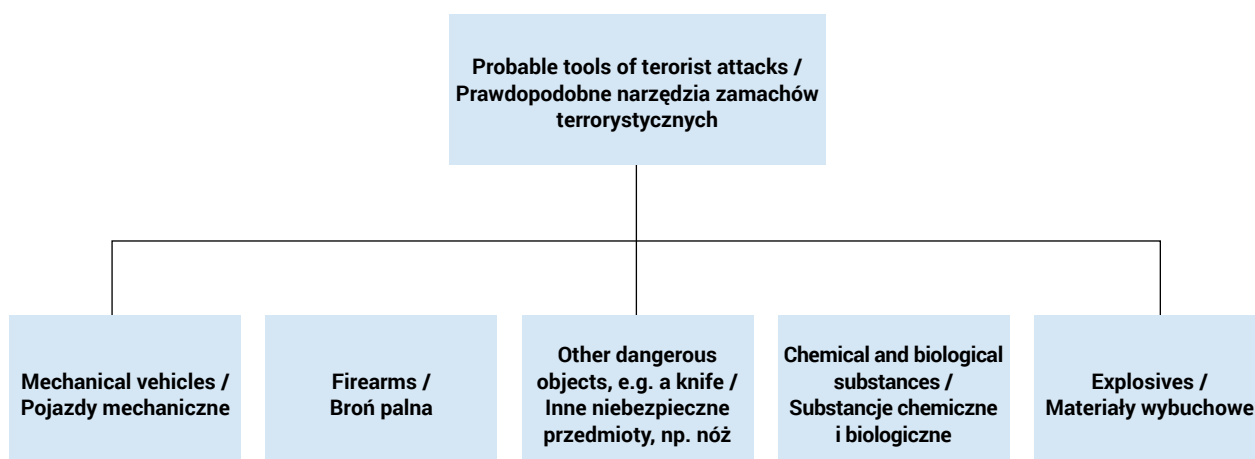
Assessing the risk of a terror attack, one can state that the most probable kinds of activity of perpetrators of such acts may include:

- actions of persons employing a mechanical vehicle to perform an attack in communication routes with large numbers of people,
- actions of persons employing firearms or other dangerous objects (e.g. a knife) against people and public utility objects,
- actions of persons employing chemical and biological substances (CBRN agents) against people and public utility objects,
- actions of persons employing explosives against people and public utility objects.

podczas działań operacyjnych są narażeni na wielowątkowe zagrożenia działaniami terrorystycznymi, mogą uczestniczyć w zdarzeniu wtórnym, mogą być również potencjalnym celem terrorystów, którzy dążą do sparaliżowania działań ratowniczo-gaśniczych. Na miejsce zdarzenia o charakterze terrorystycznym funkcjonariusze PSP w wielu przypadkach przybędą jako pierwsza jednostka, a zatem do czasu pojawienia się innych służb powinni umieć skutecznie wesprzeć systemowe działania operacyjne poprzez analitykę. Może się przecież zdarzyć, że zamachowiec oczekuje w pobliżu, obserwując rozwój sytuacji. Właśnie z tego względu, a także mając na uwadze inne obszary z zakresu zagrożeń o charakterze terrorystycznym, wydaje się, iż należy wprowadzić systemowe rozwiązanie przygotowujące funkcjonariuszy PSP do wszystkich aspektów towarzyszących takim zdarzeniom. Tak ujęte przygotowanie staje się istotnym narzędziem prewencyjnym.

Oceniając ryzyko zamachu terrorystycznego można uznać, iż najbardziej prawdopodobnymi rodzajami takiej aktywności mogą być:

- działania osób wykorzystujących pojazd mechaniczny do przeprowadzenia zamachu w ciągach komunikacyjnych z dużą liczbą ludzi,
- działania osób wykorzystujących broń palną lub inne niebezpieczne przedmioty (np. nóż) wobec osób i obiektów użyteczności publicznej,
- działania osób wykorzystujących substancje chemiczne i biologiczne (czynniki CBRN) wobec osób i obiektów użyteczności publicznej,
- działania osób wykorzystujących materiały wybuchowe wobec osób i obiektów użyteczności publicznej.

Figure 2. Diagram of probable tools used to carry out a terrorist attack
Rycina 2. Schemat prawdopodobnych narzędzi do przeprowadzenia zamachu terrorystycznego

Source: Own elaboration.
Źródło: Opracowanie własne.

Beside social prevention, consisting in provision of necessary knowledge and development of awareness affecting the evolution of attitudes before, during and after a terrorist threat, the primary task is preparation of members of uniformed services responsible for the internal security of the country in this regard. Every state concerned with security should put all efforts into optimal preparation of all state structures for an incident of terrorist nature, especially considering that almost every such event has features of a mass incident.

As mentioned before, members of the State Fire Service should be important recipients of trainings in this area, since it is firefighters who, due to e.g. the nature of their service and the short time of arrival, will probably be one of the first services, if not the first one, to arrive at the site of incident, also in case of an incident of terrorist nature. Consequently, they will be the first – depending on the course of the situation – to undertake rescue actions. Therefore, their knowledge of terrorist threats seems very significant. After terrorist attacks perpetrated in many countries, representatives of anti-terrorist structures of those countries have included the issues from the area of combatting of terrorism into their processes of education of fire service officers, which has increased the effectiveness of implementation of the statutory tasks and prepared the officers for proper reactions during such incidents.

Secondly, firefighters may become witnesses of terrorist incidents in places unrelated to their service. Due to their higher awareness of threats compared to the general public, since they learn the principles of procedure during an attack, they will become the most competent persons with regard to proper recognition of a threat. Therefore, they will significantly increase the odds of proper recognition of a threat, and consequently, the odds of appropriately early activation of the rescue procedure. As a result, possible consequences, such as loss of life and health, will be minimized to an extent.

The issue under consideration is connected with another important component. Namely, Article 3 of the Act on anti-terrorist actions, adopted by the Polish Parliament in 2016, imposes an obligation to prevent terrorist incidents in the territory of Poland on the Head of the Internal Security Agency. In order to perform this task, the Head coordinates exchange of information concerning terrorist incidents, transferred to the Internal Security Agency by the State Fire Service, among other entities. A considerable part of such information consists, most probably, of knowledge concerning incidents involving CBRNE factors in the territory of Poland. However, this kind of threat is only one of several areas of terrorist threats to the internal security of the Republic of Poland, as identified by the services. Therefore, it is appropriate for the purpose of optimization of rescue actions conducted by State Fire Service officers to implement a concept of an extended training programme based on the following substantive issues:

Poza prewencją społeczną, która polega na dostarczaniu niezbędnej wiedzy oraz kształtowaniu świadomości wpływających na ewolucję postaw przed, w trakcie i po zagrożeniu o charakterze terrorystycznym, wiodącym zadaniem państwa jest przygotowanie przedstawicieli formacji umundurowanych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo wewnętrzne kraju do działań w tym obszarze. Każde państwo, któremu zależy na bezpieczeństwie, powinno dołożyć wszelkich starań, aby optymalnie przygotować wszystkie struktury państwa na zdarzenie o charakterze terrorystycznym, zwłaszcza, że prawie każdy taki incydent posiada znamiona zdarzenia masowego.

Jak zostało to już wcześniej powiedziane, grupę docelową szkoleń powinni stanowić przedstawiciele PSP. To strażacy (ze względu m.in. na specyfikę służby oraz krótki czas dojazdu), będą prawdopodobnie pierwszą służbą na miejscu zdarzenia – także tego o charakterze terrorystycznym – a zatem jako pierwsi, w zależności od przebiegu sytuacji, podejmą działania ratownicze. Ich wiedza dotycząca zagrożeń terrorystycznych wydaje się więc nader istotna. Po zamachach terrorystycznych przeprowadzonych na terenach wielu państw przedstawiciele struktur antyterrorystycznych tych krajów, włączyli w proces kształcenia funkcjonariuszy straży pożarnej zagadnienia z zakresu zwalczania terroryzmu, co podniosło skuteczność realizacji ustawowych zadań i przygotowało do prawidłowych reakcji podczas ich trwania.

Dodatkowo, strażacy mogą stać się świadkami zdarzeń o charakterze terrorystycznym w miejscach niemających związku z pełnioną przez nich służbą. Ze względu na fakt, iż w porównaniu do ogółu obywateli będą bardziej świadomi zagrożeń, staną się osobami najbardziej kompetentnymi w zakresie rozpoznania zagrożenia we właściwy sposób. Dzięki temu zwiększą znacząco szansę prawidłowej identyfikacji zagrożenia, a co za tym idzie również szansę na odpowiednio wczesne uruchomienie procedury ratunkowej. W wyniku tego ewentualne skutki, takie jak utrata zdrowia lub życia, zostaną w pewnym stopniu zminimalizowane.

Z przedmiotowym zagadnieniem wiąże się kolejny ważny element. Otóż uchwalona w 2016 r. przez polski parlament ustawa o działaniach antyterrorystycznych w art. 3 nakłada na szefa ABW obowiązek zapobiegania zdarzeniom o charakterze terrorystycznym na terenie Polski. W celu realizacji tego zadania koordynuje on wymianę informacji dotyczących zdarzeń o charakterze terrorystycznym przekazywanych do ABW m.in. przez Państwową Straż Pożarną. Znaczną część tych informacji stanowi najprawdopodobniej wiedza dotycząca zdarzeń z użyciem czynnika CBRN na terenie RP. Jednak – jak już podkreślano – ten rodzaj zagrożenia jest jedynie jednym z kilku zidentyfikowanych przez służby obszarów zagrożeń terrorystycznych dla bezpieczeństwa wewnętrznego RP. Dlatego w celu optymalizacji działań ratowniczych prowadzonych przez funkcjonariuszy PSP zasadnym jest wdrożenie koncepcji rozszerzonego programu szkoleniowego opartego na następujących zagadnieniach merytorycznych:

Table 1. An original suggestion of the substantive scope of trainings
Tabela 1. Autorska propozycja zakresu merytorycznego szkoleń

Module / Moduł	Cognitive effect / Efekt poznawczy
History of terrorism / Historia terroryzmu	<p>The issues of the history of terrorism will enable learning the development of this phenomenon over the years, as well as the mechanisms of action of perpetrators of such acts, and consequently, understanding of the process that has caused the occurrence of its modern form. / Zagadnienia dotyczące historii terroryzmu pozwolą poznać rozwój tego zjawiska na przestrzeni lat, a także przeanalizować mechanizmy działania sprawców tych zdarzeń, a co za tym idzie zrozumieć proces, który doprowadził do powstania jego współczesnej formy.</p>
<p>International legal regulations in the area of combatting of terrorism</p> <p>Cooperation in the area of prevention and combatting of terrorism within the EU and NATO / Międzynarodowe uregulowania prawne w zakresie zwalczania terroryzmu</p> <p>Współpraca w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi i jego zwalczania w ramach UE i NATO</p>	<p>Explanation of the term “terrorism”, including numerous controversies related to the definition. Familiarization with international legal regulations functioning in the area of the issue and presentation of areas of Poland’s cooperation with international structures for the sake of increasing of efficiency of combatting of terrorism in the territory of the Republic of Poland (cooperation with organizations and institutions involved in this issue in the area of the EU, UN, OSCE, NATO). / Wyjaśnienie terminu „terroryzm” z uwzględnieniem wielu kontrowersji wokół definicji tego pojęcia. Przybliżenie międzynarodowych regulacji prawnych funkcjonujących w obrębie zagadnienia oraz przedstawienie obszarów współpracy Polski ze strukturami międzynarodowymi na rzecz wzmocnienia efektywności zwalczania zjawiska, jakim jest terroryzm, na terytorium RP (współpraca z organizacjami i instytucjami zajmującymi się tym zagadnieniem na obszarze UE, ONZ, OBWE, NATO).</p>
<p>Characteristic of assorted terrorist organizations, their origin, development, international activity (Al-Qaeda, Hezbollah, Hamas, Islamic State, Caucasus Emirate, Lashkar-e-Taiba)</p> <p>Symbolism of terrorist organizations – examples (principal symbols, their meaning and application, tattoos) / Charakterystyka wybranych organizacji terrorystycznych, geneza ich powstania, rozwój, aktywność na arenie międzynarodowej (Al Kaida, Hezbollah, Hamas, Państwo Islamskie, Emirat Kaukaski, Laskar a Taiba)</p> <p>Symbolika organizacji terrorystycznych – przykłady (główne symbole, ich znaczenie i zastosowanie, tatuaże)</p>	<p>Presentation and characterization of the most important terrorist organizations currently active in the world. Their origin, most important values in their process of functioning, objectives. Understanding of the manner and tactics of operation of their members.</p> <p>Presentation and explanation of the symbolism used by such organizations, including tattoos placed on the terrorists’ bodies. This issue is important due to the fact that State Fire Service officers are often the first to arrive at the site of a terrorist incident – therefore, if they know the symbolism, they would be able to identify the persons’ affiliation with specific terrorist groups. / Przedstawienie i charakterystyka najistotniejszych organizacji terrorystycznych działających na świecie w chwili obecnej. Ich geneza, najważniejsze wartości w procesie ich funkcjonowania, cele. Zrozumienie sposobu i taktyki postępowania ich członków.</p> <p>Przedstawienie i rozszyfrowanie symboliki, którą posługują się te organizacje, w tym tatuaże umieszczanych na ciałach terrorystów. Zagadnienie istotne ze względu na fakt, że funkcjonariusze PSP często pojawiają się jako pierwsi na miejscu zdarzenia terrorystycznego i jeśli będą znali symbolikę, będą w stanie zidentyfikować przynależność osób do poszczególnych formacji terrorystycznych.</p>
<p>Characteristics and course of major terrorist attacks</p> <p>Role of fire service units in securing of the incident site / Charakterystyka i przebieg największych zamachów terrorystycznych</p> <p>Rola jednostek straży pożarnej w zabezpieczeniu miejsca zdarzenia</p>	<p>The course of major terrorist attacks which have taken place worldwide enables discovering the operational tactics of terrorists, their planning, sequence of events, as well as measures taken by anti-terrorist services in order to eliminate the threat and secure the incident site upon the end of the attack. The analysis of the role of firefighting units present at the incident site with regard to securing thereof and conducting of rescue actions under difficult conditions is important as well. / Przebieg największych zamachów terrorystycznych, które miały miejsce na świecie, pozwala zapoznać się z taktyką działania terrorystów, planowaniem, sekwencją wydarzeń oraz z podejmowanymi przez służby antyterrorystyczne działaniami zmierzającymi do eliminacji zagrożenia i zabezpieczenia miejsca zdarzenia po zakończeniu ataku. Ważna jest również analiza roli jednostek straży pożarnej obecnych na miejscu zdarzenia pod kątem jego zabezpieczenia i prowadzenia działań ratowniczych w trudnych warunkach.</p>

Ideology, cultural and civilization differences, characterization of representatives of assorted countries with high risk of terrorism /

Ideologia, różnice kulturowo-cywilizacyjne, charakterystyka przedstawicieli wybranych krajów podwyższonego ryzyka terrorystycznego

In order to properly understand the behaviour of terrorist incident perpetrators, it is necessary to learn the cultural and civilization differences in countries identified as countries of high risk of terrorism. Such differences usually result from confessing another religion, professing different values, development of interpersonal relations on the basis of different principles. Their approach to people from countries of a different culture and behavior is varied. The understanding of such mechanisms will often allow explanation of attitudes of persons identified as terrorists. This extremely important knowledge of niche nature should be transferred to every person responsible for safety of public utility objects. / Aby właściwie zrozumieć zachowania sprawców zdarzeń o charakterze terrorystycznym, konieczne jest zapoznanie się z różnicami kulturowo-cywilizacyjnymi, z którymi spotykamy się w krajach identyfikowanych jako kraje podwyższonego ryzyka terrorystycznego. Odmienności te są na ogół wynikiem wyznawania innej religii, uznawania odmiennych systemów wartości, konstruowania na innych zasadach stosunków pomiędzy ludźmi. Różne jest w nich podejście do przedstawicieli państw o innej kulturze i sposobie postępowania. Zrozumienie tych mechanizmów często pozwala wyjaśnić postawy osób identyfikowanych jako terroryści. Ta niesłychanie istotna wiedza, mająca charakter niszowy, powinna być przekazywana każdej osobie odpowiedzialnej za bezpieczeństwo obiektów użyteczności publicznej.

The anti-terrorist system in the territory of Poland (system areas: strategic, operational, tactical) /

System antyterrorystyczny na terytorium RP (obszary systemu – strategiczny, operacyjny, taktyczny)

Three areas can be distinguished under the anti-terrorist system in force in Poland:

1. Strategic – under which the Prime Minister and the Council of Ministers undertake crucial actions of systemic nature in the area of anti-terrorist protection of the country. Creation of the state anti-terrorist policy is also among the tasks of consultative and advisory bodies, i.e. the Inter-Ministerial Team for Terrorist Threats, the Special Services Committee and the Government Crisis Management Team (RZZK). Furthermore, a particular role in the system is played by the minister competent for internal affairs.
2. Operational – under which tasks are implemented in order to coordinate the exchange of information between individual services and institutions comprising the anti-terrorist system of Poland, as well as ongoing monitoring and analysis of terrorist threats is conducted. Tasks in this area are coordinated by the Anti-Terrorist Centre of the Internal Security Agency and, in the area of issues related to crisis management, by the Government Centre for Security (RCB).
3. Tactical – performed by individual services, authorities and institutions whose jurisdiction includes anti-terrorist protection of the country.

When discussing individual system areas, it is necessary to reference in detail the tasks and obligations of individual services and institutions comprising the system. /

W przyjętym w Polsce systemie antyterrorystycznym wyróżnić można trzy obszary:

1. Strategiczny – w ramach którego podejmowane są przez Prezesa Rady Ministrów i Radę Ministrów kluczowe działania o charakterze systemowym w zakresie ochrony antyterrorystycznej kraju. Tworzenie polityki antyterrorystycznej państwa należy również do zadań organów opiniodawczo-doradczych, tj. Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, Kolegium ds. Służb Specjalnych i Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RZZK). Szczególną rolę w systemie odgrywa także minister właściwy do spraw wewnętrznych.
2. Operacyjny – w ramach którego realizowane są zadania służące koordynacji wymiany informacji między poszczególnymi służbami i instytucjami wchodzącymi w skład systemu antyterrorystycznego RP, a także prowadzony jest bieżący monitoring i analiza zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Zadania w tym obszarze koordynuje Centrum Antyterrorystyczne Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz – w odniesieniu do kwestii związanych z zarządzaniem kryzysowym – Rządowe Centrum Bezpieczeństwa (RCB).
3. Taktyczny – wykonywany przez poszczególne służby, organy i instytucje, w których zakresie właściwości pozostaje antyterrorystyczna ochrona kraju.

Podczas omawiania poszczególnych obszarów systemu konieczne jest szczegółowe odniesienie się do zadań i obowiązków poszczególnych służb i instytucji włączonych w system.

Act on Anti-Terrorist Actions – legislative solutions and assumptions aimed at increasing the activity of authorities and services in the field of combatting of terrorism /

On 2 July 2016, the Parliament of Poland adopted the Act on anti-terrorist actions (Journal of Laws, item 904), the basic goal of which is to increase the efficiency of the Polish anti-terrorist system, and thus to increase the safety of citizens of the Republic of Poland. The legislative solutions introduced by the act should be known to members of the State Fire Service, since, as shown by the experience and practice, their knowledge in this regard is insufficient. Therefore, they should learn the content of the document and the introduced legal regulations in order to be able to distinguish between activities at the stage of anti-terrorist and counter-terrorist actions, and thus to increase the efficiency of action. /

<p>Ustawa o działaniach antyterrorystycznych – założenia i rozwiązania legislacyjne służące zwiększeniu aktywności organów i służb w zwalczaniu terroryzmu</p>	<p>W dniu 2 lipca 2016 roku polski parlament uchwalił ustawę o działaniach antyterrorystycznych (DzU, poz. 904), której podstawowym celem jest podniesienie efektywności polskiego systemu antyterrorystycznego, a tym samym zwiększenie bezpieczeństwa obywateli RP. Wprowadzone przez ustawę rozwiązania legislacyjne powinny być znane członkom PSP, a jak pokazuje doświadczenie i praktyka, ich wiedza w tym zakresie jest niewystarczająca. Powinni zatem poznać treść dokumentu i wprowadzone regulacje prawne, tak by móc rozróżnić działania na etapie czynności antyterrorystycznych i kontrterrorystycznych, a tym samym zwiększyć efektywność działania.</p>
<p>Alert states Obligations of authorities and institutions in case of announcement and introduction of alert states /</p>	<p>The Act on anti-terrorist actions has introduced alert states related to terrorist threat in the territory of Poland. The Regulation by the Prime Minister of 25 July 2016 on the scope of activities performed under specific alert states and CRP alert states has provided public administration bodies as well as heads of services and institutions competent in matters of security and crisis management with a detailed scope of undertakings performed as a part of their statutory powers under individual alert states. Due to the fact that the role of security specialists in public utility objects is often played by firefighters, inclusion of knowledge in this regard seems necessary in their education system. / Ustawa o działaniach antyterrorystycznych wprowadziła stopnie alarmowe odnoszące się do zagrożenia terrorystycznego na terytorium RP. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie zakresu przedsięwzięć wykonywanych w poszczególnych stopniach alarmowych i stopniach alarmowych CRP, nałożyło na organy administracji publicznej oraz kierowników służb i instytucji właściwych w sprawach bezpieczeństwa i zarządzania kryzysowego szczegółowy zakres przedsięwzięć wykonywanych w ramach ich kompetencji ustawowych w poszczególnych stopniach alarmowych. Z uwagi na fakt, iż rolę specjalistów ds. bezpieczeństwa w obiektach użyteczności publicznej wielokrotnie pełnią strażacy, uwzględnienie wiedzy w tym zakresie wydaje się konieczne w systemie ich edukacji.</p>
<p>Stopnie alarmowe Obowiązki organów i instytucji w przypadku ogłoszenia i wprowadzenia stopni alarmowych</p>	<p>Polish anti-terrorist services diagnose a range of terrorist threats to the internal and external security of the Republic of Poland (such as: persons travelling to the war zones in Syria and Iraq, illegal migration, radicalization of attitudes, "lone wolves", involvement in organized crime structures of persons from backgrounds originating from countries with high risk of terrorism, attacks on military contingents and diplomats stationed outside the territory of the Republic of Poland). Learning of different categories of terrorist incidents enables better understanding of the anti-terrorist system in force in Poland, classification of possible targets of such actions, skillful recognition of needs resulting from anti-terrorist protection. / Polskie służby antyterrorystyczne diagnozują szereg zagrożeń terrorystycznych dla bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego RP (m.in. osoby wyjeżdżające w strefę walki na terenie Syrii i Iraku, nielegalna migracja, radykalizacja postaw, samotne wilki, udział osób ze środowisk z krajów podwyższonego ryzyka terrorystycznego w strukturach zorganizowanych grup przestępczych, ataki na kontyngenty wojskowe i dyplomatów stacjonujących poza granicami RP). Poznanie różnych kategorii zdarzeń o charakterze terrorystycznym pozwala lepiej rozumieć istniejący w Polsce system antyterrorystyczny, sklasyfikować możliwe cele takich działań, umiejętnie rozpoznawać potrzeby wynikające z zabezpieczenia antyterrorystycznego.</p>
<p>Essential categories of terrorist threats in the internal and external aspect – characteristics of soft and hard targets Categories of terrorist incidents – types Podstawowe kategorie zagrożeń o charakterze terrorystycznym w aspekcie wewnętrznym i zewnętrznym – charakterystyka celów miękkich i twardych Kategorie zdarzeń o charakterze terrorystycznym – rodzaje</p>	<p>The procedures under consideration have been developed by the Government Centre for Security in case of: <ul style="list-style-type: none"> – explosion of an explosive device/terrorist attack (in this case, the State Fire Service as well), – aircraft hijacking, – water craft hijacking, – hostage situation, – epidemiological contamination / biological weapon attack, – chemical/ecological contamination, – radioactive contamination, including so-called "dirty bomb" attack, – attack on a Polish representation abroad, – threat to Polish citizens abroad, – threat to the security of IT networks/cyberattack, – attack on a person, device, facility protected by the State Protection Service (SOP). <p>All the procedure categories mentioned above are related to the process of exchange of information, tasks undertaken by individual formations at the site of a terrorist incident. The procedures describe the details of the legal basis governing the powers of individual services in this area. Knowledge in this area enables acquainting oneself with the kind of services and institutions involved in securing of such incidents. /</p> </p>

<p>Procedury reagowania na zdarzenia o charakterze terrorystycznym</p>	<p>Przedmiotowe procedury zostały opracowane przez Rządowe Centrum Bezpieczeństwa na wypadek:</p> <ul style="list-style-type: none"> – eksplozji ładunku wybuchowego / zamachu terrorystycznego (w tym przypadku również PSP), – uprowadzenia statku powietrznego, – uprowadzenia środka transportu komunikacji wodnej, – sytuacji zakładniczej, – skażenia epidemiologicznego / ataku z użyciem broni biologicznej, – skażenia chemicznego/ekologicznego, – skażenia promieniotwórczego, w tym ataku tzw. „brudną bombą”, – zamachu na polskie przedstawicielstwo za granicą, – zagrożenia dla obywateli polskich za granicą, – zagrożenia dla bezpieczeństwa sieci teleinformatycznych / cyberatak, – zamachu na osobę, urządzenie, obiekt ochraniających przez SOP. <p>Wszystkie wymienione kategorie procedur dotyczą procesu wymiany informacji, zadań podejmowanych przez poszczególne formacje na miejscu zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Procedury szczegółowo opisują podstawy prawne regulujące kompetencje poszczególnych służb w tym obszarze. Wiedza w tym zakresie pozwala zapoznać się z rodzajem służb i instytucji zaangażowanych w zabezpieczenie ww. zdarzeń.</p>
--	--

<p>Procedure in case of a threat of a terrorist attack /</p>	<p>Practical knowledge concerning specific behaviour during incidents of terrorist nature is not common in the Polish society. Therefore, it is necessary to propagate it among the citizens of the Republic of Poland, so that they would be able to minimize the risk of loss of life or health through proper behaviour during potential terrorist incidents. The practical element is important as well, in the form of conducting of drill (simulated incidents), as it will allow verification of the existing theoretical knowledge with regard to actual skills.</p> <p>A firefighter should know the principles and be able to apply them, not only during rescue actions but also in various everyday situations, off-duty. Therefore, the procedures concerning the following aspects will require discussion:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rendering a person with a firearm harmless, – incidents involving explosives, – incidents involving chemical, biological, radioactive factors. <p>Another important component of emergency response to terrorist incidents will be learning of the procedures connected with a hostage situation, a counter-terrorist situation, a situation concerning an unidentified parcel being left in public. /</p>
<p>Postępowanie w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym</p>	<p>Wiedza praktyczna dotycząca konkretnych zachowań podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym nie jest w polskim społeczeństwie powszechna. Istnieje zatem potrzeba jej propagowania wśród obywateli RP, tak by podczas ewentualnych zdarzeń o charakterze terrorystycznym potrafili zminimalizować ryzyko utraty życia lub zdrowia poprzez właściwe zachowanie. Ważny jest również element praktyczny – przeprowadzenie ćwiczeń (symulowanych zdarzeń) pozwoli zweryfikować posiadaną wiedzę teoretyczną pod kątem rzeczywistych umiejętności.</p> <p>Strażak powinien znać zasady i umieć je zastosować, nie tylko podczas akcji ratowniczych, ale również w różnych sytuacjach życia codziennego, poza służbą. Omówienia wymagać będą zatem procedury dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – neutralizacji działań osoby posiadającej broń palną, – zdarzeń z wykorzystaniem materiałów wybuchowych, – zdarzeń z wykorzystaniem czynników chemicznych, biologicznych, radioaktywnych. <p>Ważnym elementem w reagowaniu kryzysowym na zdarzenia o charakterze terrorystycznym będzie również poznanie procedur związanych z sytuacją zakładniczą, sytuacją kontrterrorystyczną, sytuacją dotyczącą pozostawienia w miejscu publicznym niezidentyfikowanej przesyłki.</p>

<p>Procedure of coordination of a protection plan of areas, objects and facilities subject to mandatory protection against terrorist threats /</p>	<p>The hitherto binding procedure of coordination of protection plans of areas, objects and facilities listed in the provincial registry of areas, objects and facilities subject to mandatory protection, hereinafter referred to as "protection plans", has been expanded by participation of the Internal Security Agency in coordination of such plans with regard to terrorist threats. Therefore, this component is worth including in the education process of future firefighters/students of civilian faculties of fire service. If such persons obtain knowledge in this area, they will be able not only to evaluate fire safety issues but also to take a broader look at the manner of securing of a given object. /</p> <p>Dotychczasowa procedura uzgadniania planów ochrony obszarów, obiektów i urządzeń wymienionych w wojewódzkiej ewidencji obszarów, obiektów i urządzeń podlegających obowiązkowej ochronie, zwanych dalej „planami ochrony”, została rozszerzona o udział ABW w uzgadnianiu tych planów w zakresie zagrożeń o charakterze terrorystycznym. Dlatego element ten warto włączyć w proces dydaktyczny przyszłych strażaków/studentów kierunków cywilnych służby pożarnej. Jeśli wymienione osoby uzyskają wiedzę w tym zakresie, będą miały możliwość nie tylko oceny kwestii związanych z bezpieczeństwem przeciwpożarowym, ale również szerszego spojrzenia na sposób zabezpieczenia danego obiektu.</p>
<p>Procedura uzgadniania planu ochrony obszarów, obiektów i urządzeń podlegających obowiązkowej ochronie w zakresie zagrożeń o charakterze terrorystycznym</p>	

Firefighter / civilian fire protection expert – subject of interest of terrorist groups /

Fire service officers may become subjects of interest of members of crime groups, intelligence structures, terrorist groupings. Due to their performance of tasks related to broadly understood security, they have sensitive (often classified) knowledge in this area. Such information, illicitly disclosed to third parties, may be utilized e.g. in planning of terrorist incidents. Therefore, students should be acquainted with the methods which can be used by members of terrorist organizations to obtain such information about them, and informed about the procedures intended to avoid the risk of unauthorized disclosure of such knowledge. /

Strażak / cywilny ekspert ds. zagrożeń przeciwpożarowych – podmiot zainteresowania grup terrorystycznych

Funkcjonariusze straży pożarnej mogą być podmiotem zainteresowania członków grup przestępczych, struktur wywiadowczych, grup terrorystycznych. Ze względu na wykonywanie zadań dotyczących szeroko rozumianego bezpieczeństwa dysponują oni wrażliwą wiedzą w tym obszarze (często jest to wiedza o charakterze niejawnym). Informacje takie, udostępnione w sposób nieuprawniony osobom trzecim, mogą zostać wykorzystane na przykład podczas planowania zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Należy zatem wskazać słuchaczom metody, jakimi członkowie organizacji terrorystycznych mogą uzyskiwać przedmiotowe informacje na ich temat, oraz poinformować ich o sposobach postępowania w celu uniknięcia ryzyka nieuprawnionego ujawnienia takiej wiedzy.

Open-source intelligence, analysis of information with regard to terrorist incidents /

An important part of work – in particular, of firefighter teams, also including persons responsible for security of public utility objects – is the ability to analyze information concerning the course of terrorist incidents, especially in situations when fire services were present at the incident site. In the work of firefighter rescue teams, this part constitutes an important factor, both from the viewpoint of the course of such attacks and in the context of drawing conclusions concerning change of hitherto existing procedures of response to crisis situations. This part should be used in everyday work of persons responsible for ensuring of security in a given object. /

Biały wywiad, analiza informacji pod kątem zdarzeń o charakterze terrorystycznym

Ważnym elementem pracy – w szczególności zespołów strażackich, w tym również osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo obiektów administracji publicznej – jest umiejętność analizy informacji na temat przebiegu zdarzeń o charakterze terrorystycznym, zwłaszcza w takich sytuacjach, gdzie na miejscu zdarzenia obecne były służby pożarnicze. W pracy strażackich zespołów ratowniczych element ten stanowi istotny czynnik, zarówno z punktu widzenia wiedzy o przebiegu takich ataków, jak również w kontekście wyciągania wniosków dotyczących zmiany dotychczasowych procedur reagowania na sytuacje kryzysowe. Taka analiza informacji powinna być wykorzystywana w codziennej pracy osób odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa w danym obiekcie.

Source: Own elaboration.
Źródło: Opracowanie własne.

Conclusions

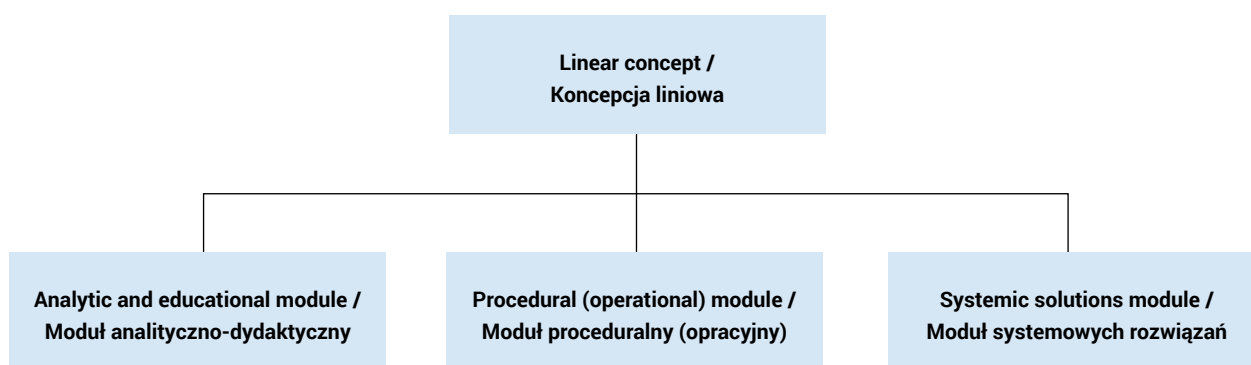
The original concept of a substantive scope, as presented above, may serve as a basis for implementation of a systemic solution at successive stages. A three-module division of activities may be introduced in this solution:

- comprehensive education of officers, both in the theoretical and practical area;
- development of procedures taking account of hybrid development of terrorist threat scenarios;
- implementation of a systemic solution for all officers of the State Fire Service.

Podsumowanie i wnioski

Przedstawiona powyżej autorska koncepcja zakresu merytorycznego może stanowić podstawę do wdrożenia na kolejnych etapach rozwiązania systemowego. W rozwiązaniu tym można wprowadzić trójmodułowy podział aktywności:

- kompleksowo kształcić funkcjonariuszy, zarówno w zakresie teoretycznym, jak i praktycznym;
- opracować procedury z uwzględnieniem hybrydowego rozwoju scenariuszy zagrożeń o charakterze terrorystycznym;
- wdrożyć systemowe rozwiązanie dla wszystkich funkcjonariuszy PSP.

Figure 3. Diagram of division of activities under the systemic concept
Rycina 3. Schemat podziału aktywności w koncepcji systemowej

Source: Own elaboration.

Źródło: Opracowanie własne.

The concept has been based on linear training, enabling preservation of continuity of the implemented subject matter, and it would constitute a unified mechanism of systemic solutions in preparation of State Fire Service officers for incidents of terrorist nature. The proposed model is a construct of three modules.

The analytic and educational module would comprise the mode described under the substantial concept, supplemented by analytics.

The procedural (operational) module would consist of four components: explosive disposal, tactical rescue, personal protection of an officer, and psychotraumatology. These components would constitute areas which will probably be faced most frequently by officers during terrorist incidents. The task of individual factors is: for the explosive disposal component, to implement knowledge in the area of explosives and structure of explosive devices; for tactical rescue, to gain the ability to secure lacerations, stab wounds and gunshot wounds. The other two components would be correlated with each other. Personal protection of an officer would be supported by psychotraumatology, enabling the officer to learn the techniques of management of oneself and others under intense stress or in life-threatening situations.

The third module would consolidate the previous two, simultaneously working out schemes of systemic solutions for each of the indicated orders.

The indications above may significantly affect the increase in efficiency of operation of the State Fire Service officers during a terrorist incident. Optimization of the area under consideration will also enable maintenance of individual safety of State Fire Service officers, additionally taking account of securing technological solutions in case of impossibility of reporting to the commander. Moreover, an officer thus prepared may adequately respond to an arisen terrorist threat while off-duty.

The concept above would complement the potential central terrorism prevention office. The essence of such an organizational system would be interdepartmental cooperation at the preparatory (preventive) stage. Although the Inter-Ministerial Team for Terrorist Threats has been established by the Prime Minister in 2006, as an advisory body to the Council of Ministers [15], an

Koncepcja została oparta na planowaniu liniowym, pozwalającym na zachowanie ciągłości wdrażanej problematyki i mogącym stanowić ujednolicony mechanizm systemowych rozwiązań w przygotowaniu funkcjonariuszy PSP na zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Proponowany model to konstrukt trzech modułów.

Moduł analityczno-dydaktyczny stanowiłby tryb opisany w koncepcji merytorycznej, wzbogacony o analitykę.

Moduł proceduralny (operacyjny) składałby się z czterech elementów: pirotechnicznego, ratownictwa taktycznego, ochrony osobistej funkcjonariusza i psychotraumatologicznego. Powyższe komponenty tworzyłyby obszary, z którymi funkcjonariusze prawdopodobnie spotkają się najczęściej podczas zdarzeń o charakterze terrorystycznym. Zadaniem poszczególnych faktorów jest: w przypadku komponentu pirotechnicznego – wdrożenie wiedzy w zakresie materiałów wybuchowych oraz konstrukcji ładunków wybuchowych, w przypadku ratownictwa taktycznego – zdobycie umiejętności zabezpieczenia ran szarpanych, kłutych oraz postrzałowych. Kolejne dwa komponenty byłyby ze sobą skorelowane. Ochrona osobista funkcjonariusza zostałaby wsparta przez psychotraumatologię, dzięki czemu funkcjonariusz poznałby techniki zarządzania sobą oraz innymi w sytuacji silnego stresu oraz zagrożenia życia.

Moduł trzeci konsolidowałby dwa poprzednie moduły, jednocześnie wypracowując schematy rozwiązań systemowych dla każdego ze wskazanych porządków.

Powyższe wskazania mogą znacząco wpłynąć na zwiększenie efektywności działania funkcjonariuszy PSP podczas zdarzenia o charakterze terrorystycznym. Optymalizacja przedmiotowego obszaru pozwoli również na zachowanie bezpieczeństwa indywidualnego funkcjonariuszy PSP, uwzględniając dodatkowo zabezpieczające rozwiązania technologiczne na wypadek braku możliwości przekazania meldunku dowódcy. Ponadto tak przygotowany funkcjonariusz może adekwatnie zareagować na zaistniałe zagrożenie o charakterze terrorystycznym w sytuacji, kiedy znajduje się poza służbą.

Koncepcja ta mogłaby stanowić dopełnienie potencjalnego centralnego ośrodka prewencji terrorystycznej. Istotą takiego systemu organizacyjnego byłaby międzyresortowa

integrated system of a central terrorism prevention office would enable compatibility of all entities included in the system as well as in defensive and protective subsystems, already at the level of prevention. The organizational model of the solution above is a structure enabling development of joint preventive models in the analytical, substantive, operational and technological area. Dispersed tasks often cause jurisdictional chaos, whereas they should constitute a precise mechanism. Countries where acts of terror have occurred, e.g. the USA, have understood such shortcomings and, as mentioned above, have drawn conclusions, both increasing the scope of powers of fire service officers and creating uniform systemic solutions.

It may seem that terrorist incidents are unlikely in Poland, yet the state of anti-terrorist awareness should be raised and the tasks implemented by individual services in the area of operational and reconnaissance, analytical, tactic (counter-terrorist), or rescue activities should be supported and corrected. Action towards raising of anti-terrorist awareness as well as knowledge and skills aimed at more professional preparation also applies to students of civilian faculties, learning within the structure of the Main School of Fire Service, as well as in educational establishments of other uniformed services, as future security specialists responsible for ensuring the security of public utility facilities and persons present therein. Representatives of state administration bodies, performing the function of supervision over the services, should receive support for their actions in the area of implementation, among other things, legislative activities concerning combatting of terrorism, aimed at improvement of the quality and efficiency of the subordinate anti-terrorist services in the area under consideration.

Definitely, the basis for stability of the state of security is optimal preparedness of all components of the security system for a terrorist threat. This would enable minimization of losses and optimization of the forces and means allocated for incidents of such nature.

współpraca na etapie przygotowawczym (prewencyjnym). Wprowadzie w 2006 roku przez Prezesa Rady Ministrów został powołany Międzyresortowy Zespół do spraw Zagrożeń Terrorystycznych, będący organem doradczym Rady Ministrów [15], jednakże zintegrowany system centralnego ośrodka prewencji terrorystycznej pozwoliłby na kompatybilność wszystkich podmiotów będących w systemie oraz podsystemach obronno-ochronnych już na poziomie prewencji. Model organizacyjny powyższego rozwiązania to struktura pozwalająca na wypracowanie wspólnych modeli prewencyjnych w następujących obszarach: analitycznym, merytorycznym, operacyjnym oraz technologicznym. Rozproszone zadania często powodują chaos kompetencyjny, a powinny działać jak precyzyjny mechanizm. Państwa, w których doszło do zamachów, np. Stany Zjednoczone, zrozumiały braki tej natury i – jak już zostało wspomniane – wyciągnęły wnioski, zwiększając zarówno zakres kompetencyjny funkcjonariuszy straży pożarnej, jak i tworząc jednolite rozwiązania systemowe.

Może się wydawać, iż w Polsce zdarzenia o charakterze terrorystycznym są mało prawdopodobne. Mimo to należy podnosić stan świadomości antyterrorystycznej oraz wspierać i poprawiać realizowane przez poszczególne formacje zadania w obszarze czynności operacyjno-rozpoznawczych, analitycznych, taktycznych (konterrorystycznych), ratowniczych. Działanie na rzecz podnoszenia świadomości antyterrorystycznej oraz wiedzy i umiejętności pod kątem bardziej profesjonalnego przygotowania dotyczy również studentów kierunków cywilnych kształcących się w strukturze SGSP oraz w placówkach dydaktycznych innych służb mundurowych. Są to przyszli specjaliści odpowiedzialni za zapewnienie bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej i przebywających w nich osób. Przedstawiciele organów administracji państwowej pełniący funkcję nadzoru nad służbami powinni otrzymać wsparcie w obszarze realizacji m.in. czynności legislacyjnych w zakresie zwalczania terroryzmu służących poprawie jakości i skuteczności działania podległych służb antyterrorystycznych w przedmiotowym zakresie.

Zdecydowanie podstawą stabilności systemu bezpieczeństwa jest optymalne przygotowanie wszystkich jego elementów na zagrożenie o charakterze terrorystycznym. Pozwoli to na minimalizację strat oraz optymalizację sił i środków zadysponowanych do zdarzeń o takim charakterze.

List of abbreviations

PSP	– State Fire Service
KSRG	– National Firefighting and Rescue System
ABW	– Internal Security Agency
CBRN	– chemical, biological, radiological, and nuclear weapons
CBRNE	– threat of chemical, biological, radiological, nuclear and explosive nature

Wykaz skrótów

PSP	– Państwowa Straż Pożarna
KSRG	– Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
ABW	– Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
CBRN	– broń chemiczna, biologiczna, radiologiczna i nuklearna
CBRNE	– zagrożenie czynnikami o charakterze chemicznym, biologicznym, radiologicznym, nuklearnym oraz materiałami wybuchowymi

Literature / Literatura

- [1] *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014.
- [2] *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2013.
- [3] Safjański T., Szlachter D., *Koordinacja działań wobec zagrożeń terroryzmem w wymiarze wewnętrznym i międzynarodowym*, w: Jałoszyński K., Aleksandrowicz T., Wiciak K., *Bezpieczeństwo państwa a zagrożenie terroryzmem*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2016, 367–368.
- [4] FDNY Terrorism Preparedness & Response Training, Issue 8 and Volume 6, <https://www.firerescuemagazine.com/articles/print/volume-6/issue-8/training-0/fdny-terrorism-preparedness-response-training.html>. [dostęp: 30.07.2019].
- [5] Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. z 2013 r., poz. 1340 z późn. zm.).
- [6] Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie pożarowej (Dz.U. z 2017 r., poz. 736).
- [7] Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie szczegółowej organizacji Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (Dz.U. z 2017 r., poz. 1319)
- [8] Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 roku o działaniach antyterrorystycznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 904).
- [9] Cichomski M., Horoszko M., Idzikowska I., *Przygotowanie do przejmowania kontroli nad zdarzeniami o charakterze terrorystycznym oraz reagowanie w przypadku wystąpienia takich zdarzeń w świetle rozwiązań ustawy o działaniach antyterrorystycznych*, w: Zubrzycki W., Jałoszyński K., Babiński A. (red.), *Polska ustawa antyterrorystyczna – odpowiedź na zagrożenia współczesnym terroryzmem*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2016.
- [10] Informacje otrzymane drogą e-mail z Biura Szkolenia Komendy Głównej PSP z dnia 05.08. 2019 [dostęp: 06.08.2019].
- [11] Telak J., *Straż pożarna wobec zagrożenia terroryzmem*, w: Jałoszyński K., Aleksandrowicz T., Wiciak K., *Bezpieczeństwo państwa a zagrożenie terroryzmem*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie, Szczytno 2016, 128–140.
- [12] Informacje z Biura Szkolenia Komendy Głównej PSP z dn. 05.08.2019 https://www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Zak_res_podstawowy [dostęp: 06.08.2019].
- [13] Informacje z Biura Szkolenia Komendy Głównej PSP z dn. 05.08.2019 https://www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Szkolenie_instruktorow [dostęp: 06.08.2019].
- [14] Informacje z Biura Szkolenia Komendy Głównej PSP z dn. 05.08.2019 https://www.straz.gov.pl/panstwowa_straz_pozarna/Inne_szkolenia_doskonalace [dostęp: 06.08.2019].
- [15] Zarządzenie nr 162 Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 października 2006 r. w sprawie utworzenia Międzyresortowego Zespołu do Spraw Zagrożeń Terrorystycznych, par. 2.1, ust. 2 [online], <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/organy-pomocnicze/organy-pomocnicze-rady/128,Międzyresortowy-Zespół-do-Spraw-Zagrożeń-Terrorystycznych.html> [dostęp: 30.07.2019].

WOJCIECH WRÓBLEWSKI, PH.D. – doctor in social sciences, in the discipline of defense science. Assistant professor at the Institute of Internal Security at the Main School of Fire Service. In his research and teaching activities, the author specializes in the issues concerned with state protection systems and a multi-faceted approach to terrorist threats.

DR WOJCIECH WRÓBLEWSKI – doktor w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o obronności. Adiunkt w Instytucie Bezpieczeństwa Wewnętrznego Szkoły Głównej Służby Pożarnej. W ramach działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej specjalizuje się w problematyce działalności systemów ochronnych państwa oraz wieloaspektowego podejścia do zagrożeń terrorystycznych.